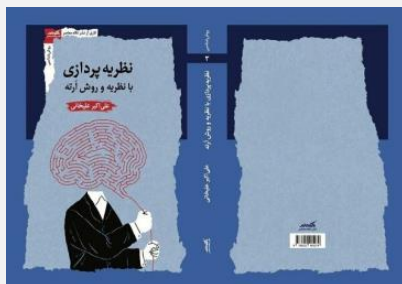

کتاب «نظریه پردازی با نظریه و روش ارته» منتشر شد

کتاب «نظریه پردازی با نظریه و روش ارته» نوشته علی اکبر علیخانی توسط انتشارات نگاه معاصر منتشر و راهی بازار نشر شد.

کتاب «نظریه پردازی با نظریه و روش ارته» نوشته علی اکبر علیخانی توسط انتشارات نگاه معاصر منتشر و راهی بازار نشر شد.

به گزارش خبرنگار مهر، کتاب «نظریه پردازی با نظریه و روش ارته» نوشته علی اکبر علیخانی به تازگی توسط مؤسسه انتشارات نگاه معاصر بازار نشر شده است.

این کتاب به گفته نویسنده اش، با هدف ارائه یک «چارچوب نظری» و «روش» جدید برای نظریه پردازی در پژوهش های کیفی نوشته شده و پاسخ چنین سؤالاتی در آن وجود دارد؛ نظریه چیست، چه فایده ای دارد و چگونه ساخته می شود؟

علیخانی می گوید همچنان که هر پژوهشی به یک «روش تحقیق» برای طی کردن درست مسیر، و به یک «نظریه» به عنوان چارچوب نظری نیاز دارد، «نظریه پردازی» نیز که خود یک نوع پژوهش با هدف خلق دانش و نظریه است به هر دوی این ها نیاز دارد. به عبارت دیگر اگر ساخت نظریه در موضوعات انسانی و اجتماعی روش یا روش های خاص خود را دارد و هر نظریه ای بر اساس یک روش ساخته می شود، ساخت یک نظریه برای نظریه پردازی نیز باید از یک روش پیروی کند و این همان روشی است که در این کتاب به تفصیل همراه نظریه آمده و خلاصه آن در فصل دوم ارائه شده است. بنابراین وظیفه این اثر، هم ارائه یک «روش برای نظریه پردازی» و هم ارائه یک چارچوب نظری یا «نظریه برای نظریه پردازی» در پژوهش های کیفی است.

نویسنده کتاب پیش رو، اسم این روش و نظریه را «آرته» (Arta) به معنی نظم و قانون گذاشته که از نظر گستره مفهومی تقریباً مترادف نظریه در دانش و حکمت ایران باستان بوده است. علیخانی می گوید ایرانیان باستان «ارته» را «نظام و مجموعه قوانین و قواعد منسجمی» می دانستند که سراسر نظام هستی را به هم پیوند می داده، و بر همه امور و اشیاء از نظام خلقت و طبیعت گرفته تا پدیده های انسانی و نظام های اجتماعی و اخلاقی و رفتاری حاکم بوده است. این معنی، با نظریه به معنای امروزی که عمدتاً در صدد کشف روابط علّی و قواعد حاکم بر کنش ها و واکنش های انسانی و اجتماعی است قرابت ظاهری دارد. تمام تلاش نظریه ها و نظریه پردازان فهم و کشف همین قواعد در نظام جهان و زندگی فردی و اجتماعی انسان بوده است.

این مولف معتقد است با توجه به پیچیدگی و تکرر نظام های انسانی و اجتماعی از یک سو، و پیشرفت دانش بشری از سوی دیگر، هر گونه فهم و درکی، به «روش» خاص و تخصصی خودش نیاز دارد. فهم اینکه پدیده های انسانی و اجتماعی «چرا» و «چگونه» اتفاق می افتند؟ چه ارتباط و روابطی با هم دارند؟ و «چرا» و «چگونه» و «چه» تأثیرهایی بر یکدیگر می گذارند؟ از طریق نظریه و روش امکان پذیر است. روش در هر امری موجب می شود کار با سرعت و سهولت بیشتر، خطای کمتر، و دستاورد متن تر به پیش برود. از سوی دیگر پدیده ها و رفتارهای انسانی و اجتماعی دارای وجوه پنهان و درهم تنیده هستند، انسان موجودی اجتماعی است و ناگزیر با این پدیده ها و رفتارها و در درون آن ها و با آن ها زندگی می کند. شناخت و فهم پیچیدگی این پدیده ها و رفتارها؛ به بینش ها، شیوه ها، راه ها، ابزارها و روش های متناسب با خودش نیاز دارد که این بینش ها و شیوه ها نیز به نوبه خود باید پیچیده و تخصصی باشند که یکی از آن ها نظریه و نظریه پردازی است.

علیخانی نظریه را راهی عالمانه و نسبتاً قابل اعتماد برای شناخت و فهم بهتر، دقیق تر، سریع تر و کم خطا تر پدیده ها، کنش ها، و واکنش های انسانی و اجتماعی در هر زمان می داند. چون در علوم انسانی و اجتماعی که فاقد شاخص های اندازه گیری و شناخت مثل علوم دقیقه است، نظریه راه و چارچوبی حیاتی برای شناخت پدیده ها به شمار می رود. سایر راه های شناخت پدیده ها و رفتارهای انسانی و اجتماعی مثل انواع پژوهش و اندیشه ورزی نیز مشابه نظریه و نظریه پردازی است یا با آن ارتباط دارد. وی تصریح می کند: مسئله ها، موضوع ها، مشکل ها، بحران ها، پدیده ها و رفتارهای انسانی و اجتماعی نه از راه غیب دانی و پیشگویی قابل فهم و مدیریت هستند، نه با توهم دانایی و توانایی، نه از راه ادعا و خودبزرگ بینی، نه از راه شعار و احساسات و هیجانات، نه از طریق غیریت سازی و طرد و تخطئه دیگران، نه از راه زور و خشونت، و نه از راه فضا سازی رسانه ای و شبکه های اجتماعی. فهم و مدیریت این پدیده ها، حل مشکل ها و مسئله ها در تمام عرصه ها، و طی کردن راه رشد و پیشرفت و سعادت، فقط راه های علمی و عقلی خاص خودش را دارد که از متخصصان با تجربه علوم انسانی و اجتماعی بر آمدنی است.

نویسنده «نظریه پردازی با نظریه و روش ارته» هدف از نوشتن این کتاب را ارائه یک «چارچوب نظری» و «روش» جدید برای نظریه

پردازی در پژوهش‌های کیفی می‌داند و می‌گوید هر اثر علمی، عالمانه و تخصصی در علوم انسانی و اجتماعی دو ویژگی بارز دارد، نخست اینکه در قالب یک یا چند روش تحقیق مشخص انجام می‌شود. دوم اینکه دارای چارچوب یا مبانی نظری است و چارچوب نظری یک یا چند نظریه‌ای است که قبلاً متناسب با موضوع تحقیق پرداخته شده و معیار و مبنای نظری پژوهش قرار می‌گیرد. پرسشی که این اثر در پی پاسخ به آن برآمده این است که خود نظریه برای به وجود آمدن به چه «روش» و «چارچوب نظری»‌ای نیاز دارد؟ مفروض این بود که اگر «روش» و «نظریه» برای هر پژوهشی مفید بلکه لازم است ساخت و خلق خودِ نظریه یا نظریه پردازی نیز که یک کار پژوهشی عمیق تر است به طریق اولی^۱ به هر دوی این‌ها نیاز دارد.

فصل اول کتاب همزمان به ارائه یک چارچوب نظری یا «نظریه» و یک «روش» به نام ارته برای «نظریه پردازی» می‌پردازد. این چارچوب نظری و روش ارته درهشت مرحله و در فصل دوم این نظریه و روش به سه صورت خلاصه شده و تفکیک شده است. فصل سوم متفاوت از دو فصل قبلی است و علی‌حساب می‌گوید مباحثی که در دو فصل قبل نمی‌گنجید در این فصل آمده اند که نظریه پژوهی و انواع آن و مفاهیم مشابه، فرانتزیه، فرانتزیه پردازی و شبه نظریه، و الزامات و اقتضائات نظریه پردازی از آن جمله اند. در آخرین بخش کتاب هم که در حکم نتیجه گیری است، موضوع نظریه و نظریه پردازی با برخی دغدغه‌ها و مسائل جامعه علمی ایران پیوند داده شده است.

این کتاب با ۲۱۶ صفحه و قیمت ۲۲۰ هزار تومان منتشر شده است.